

บทที่ 1

บทนำ

ภาษามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิด เพราะภาษาเป็นสื่อกลาง การถ่ายทอดวัฒนธรรมทั้งด้วยคำพูดและตัวหนังสือ ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร สัญลักษณ์นั้นจะอยู่ในรูปของเสียงพูดหรือตัวเขียนก็ได้¹ Ferdinand de Saussure กล่าวว่าภาษาประกอบด้วย Langue (ภาษา) และ Parole (วจนะ) Ferdinand de Saussure ยังแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่าง Langue (ภาษา) และ Parole (วจนะ) ว่า Langue (ภาษา) หมายถึงระบบของถ้อยคำที่เป็นเกณฑ์ในการสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ ส่วน Parole (วจนะ) หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันในแต่ละสังคมตามหลักเกณฑ์ของภาษา ด้วยการสื่อสารที่เป็นจริง ในชีวิตมนุษย์นั้นจะมีความแตกต่างกันบ้างระหว่างบุคคล ซึ่งอาจเป็นเพราะ เพศ วัย ความรู้ อาชีพที่ต่างกัน แต่เนื่องจากวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกัน นั้น ผู้ใช้จะยึดหลักของระบบภาษาเดียวกันเป็นเกณฑ์ ดังนั้นแม้จะมีวจนะต่างกันไปบ้าง มนุษย์ในชุมชนที่ใช้ภาษาเดียวกันก็ย่อมเข้าใจจนสารกันได้²

การวิเคราะห์ภาษาของนักเขียนในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากงานเขียน ซึ่งเป็นวจนสารของนักเขียน และจะวิเคราะห์ในเชิง Literary stylistics โดยจะศึกษาจากระบบของภาษาเริ่มตั้งแต่ "คำ" ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมายสมบูรณ์ใช้สื่อสารได้

¹ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์, "หน่วยที่ 15 ภาษาและภาษาย่อยในประเทศไทย" ภาษาไทย 3 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526), หน้า 444.

²อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, รายงานการวิจัย เรื่อง "คำจำกัดความศัพท์ใน ภาษาศาสตร์สังคม" ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531 (เอกสารอัดสำเนา).

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่านักเขียนนิยมใช้คำประเภทใด และคำเหล่านั้นมีความหมายโดยตรงหรือโดยนัย นักเขียนใช้คำประเภทนั้น ๆ ด้วยจุดประสงค์ใด เพื่อสื่อสารอะไรบ้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปอีกว่านักเขียนนิยมใช้ภาพพจน์ อันได้แก่ความเปรียบชนิดต่าง ๆ หรือไม่ และถ้ามีจะมีมากน้อยเพียงไร และภาพพจน์นั้นมีความสัมพันธ์กับความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารอย่างไรบ้าง ถ้ามีจึงจะถือว่าเป็นลักษณะเด่นที่น่าสนใจ เพราะเนื้อหาของวรรณกรรมนั้นมักมีสารบางประการที่นักเขียนต้องการสื่อไปยังผู้อ่าน ถ้าสามารถเข้าใจวิธีการใช้ภาษาของนักเขียนก็จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของวรรณกรรมแต่ละชิ้นได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น อีกทั้งช่วยให้ผู้อ่านเห็นวิธีการเลือกใช้ภาษาของนักเขียนในลักษณะต่าง ๆ กันออกไป เนื่องจากนักเขียนต่างก็มีวิธีการใช้ภาษาเฉพาะตัว ไม่อาจจะนำวิธีการใช้ภาษาของนักเขียนผู้หนึ่งผู้ใดไปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์การใช้ภาษาของนักเขียนอื่น ๆ ได้ ด้วยต่างก็มีอิสระที่จะเลือกใช้คำ หรือโครงสร้างไวยากรณ์ที่แสดงลักษณะเฉพาะของตนเองเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยที่เจ้าของภาษายอมรับและเข้าใจความหมาย ดังนั้นการศึกษาคำการใช้ภาษาของนักเขียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการศึกษาวรรณกรรมใด ๆ ให้ละเอียด เจตนา นาควิชระ เขียนไว้ในหนังสือวรรณคดี ว่า

ภาษาวรรณคดีเป็นภาษาที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว นักประพันธ์ในบางครั้งอาจจะไม่ใช้ภาษาที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน แต่ละเลือกเฟ้นถ้อยคำสำนวน เพื่อให้เกิดความไพเราะประการหนึ่ง หรือเพื่อแสดงออกซึ่งความนึกคิดและอารมณ์ของตนอีกประการหนึ่ง จึงจำเป็นจะต้องสร้างสรรค์วรรณกรรมด้วยภาษาที่มีลักษณะและคุณค่าทางสุนทรียะ ผู้อ่านจึงจำเป็นจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในทางภาษาและวิจารณ์อย่างพอสมควรจึงจะเข้าใจวรรณกรรมชิ้นนั้นได้³

การศึกษาภาษาในส่วนของวรรณคดี ที่นิยมกันมากที่สุดทั้งในอดีตและปัจจุบัน คือการศึกษาภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องแสดงออกของความคิดและอารมณ์ เรามักจะสนใจศึกษาว่าภาษามีความสัมพันธ์หรือเข้ากับ เนื้อหาได้ดี

³เจตนา นาควิชระ, วรรณคดี (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 26.

หรือไม่เพียงใด ถ้าเราพูดถึงความไพเราะของภาษา เราหาได้หมายถึงเสียงหรือรูปแบบของภาษาเท่านั้นไม่ แต่เราพูดถึงสิ่งเหล่านี้ในแง่ที่ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านได้ซาบซึ้งในเนื้อหาของวรรณกรรมนั้น ๆ ยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่า เรามิได้ศึกษาเพื่อภาษา แต่เราศึกษาในแง่วรรณคดี⁴

การศึกษาภาษาในวรรณคดีที่สนใจกันมากคือ การศึกษาความเปรียบ ทั้งนี้ เพราะภาษาวรรณคดีโดยทั่วไปแล้ว เป็นภาษาที่ต้องการความงาม และความไพเราะในการใช้ถ้อยคำสำนวนที่ประณีตกว่าภาษาที่ใช้กันทั่ว ๆ ไป กริจึงนิยมใช้ความเปรียบในการสร้างอารมณ์สุนทรีย์ะหน้า ที่ของวรรณคดีวิจารณ์ในชั้นแรกก็จะต้องชี้ให้เห็นว่ากริใช้ความเปรียบได้เหมาะสม ซาบซึ้งกินใจหรือไม่ประการใด⁵

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน เขียนไว้ในหนังสือแนวทางการศึกษาวรรณคดี : ภาษากวี การวิจักษ์และวิจารณ์ ว่า "ถ้อยคำเป็นอารมณ์ของกริ"⁶

จากคำกล่าวแสดงความเห็นของ เจตนา นาควัชระและประสิทธิ์ กาพย์กลอนที่ผู้วิจัยยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า "ถ้อยคำ" หรือที่เรียกกันกว้าง ๆ ว่า "ภาษา" นั้น เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งสำหรับการศึกษาวรรณคดีหรือวรรณกรรม เพราะ เป็นสื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน จึงมีนักวิจารณ์หลายคนสนใจและศึกษาการใช้ภาษาของนักเขียน คมทวน คันธนู เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่มีผู้วิจารณ์ว่ามีการใช้ภาษาที่แสดงความรู้สึกแรง จนกระทั่งมีผู้ตั้งสมญาให้เขาว่า "กริ เทลิก" ดังประวัติตอนหนึ่งของคมทวน คันธนู จากหนังสือ รวมเรื่องสั้นและบทกวี ว่า "งานเขียนของเขาที่ปรากฏตามนิตยสารนั้นจะให้ความรู้สึกที่เร่าร้อน

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

⁶ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, แนวทางการศึกษาวรรณคดี : ภาษากวี การวิจักษ์และวิจารณ์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523), หน้า 109.

และแย้งกร้าวจน เพื่อนห้องตั้งฉายาให้กับคมทวน คັນธนูว่าเป็นกวีเหล็ก"⁷

อัศศิริ ธรรมโชติ วิจารณ์ผลงานเขียนของคมทวน คันธนู ว่า

เคยมีผู้วิจารณ์คมทวนว่าเป็น "กวีเหล็ก" ก็เพราะร้อยกรองทุกบท และทุกคำนั้นล้วนแต่ "เข้มแข็งประหนึ่งคันธนู" ทั้งสิ้น คือร้อนเลือดเดือดพล่านและ เต็มไปด้วยพลังในการปลุกเร้าสำนึกของมนุษย์ ให้ตระหนักในปัญหาของสังคมร่วมสมัย... งานของคมทวนเล่มนี้ นับว่าเด่นทั้งที่รูปแบบและเนื้อหา เป็นรูปแบบที่มีลวดลายมองไปทางไหนก็ เต็มไปด้วยลายแกะสลัก เสนาพิถีพิถันประณีต แต่แทนที่จะ "เย็นตา" เหมือนกับไปวัดพระแก้ว กลับให้ความรู้สึกที่ "ร้อนใจ" ด้วย เนื้อหาเร่าร้อนเหมือนกับเราได้ยินโครมตีเหล็ก เผาดาบอยู่ข้าง ๆ บ้าน⁸

พรทิวา เลิศวิชา วิจารณ์ผลงานของคมทวน คันธนู ว่า "คมทวน ก็ได้ก้าวเข้ามาที่ละก้าว นับมาตั้งแต่สมัยที่เขาปล่อยสำนวนแย้งกร้าวออกมาเป็นชุด ๆ ทั้งที่บางครั้งสารัตถะของบทกวีก็ไม่ได้ร้ายแรงถึง เป็นถึงตาย"⁹

ธรรม เกียรติ กัณโฑ วิจารณ์ผลงานของคมทวน คันธนู ว่า "คมทวน คันธนู ได้ผงาดขึ้นแล้วบนถนนวรรณกรรมอย่างสง่างาม เขาได้ผ่านเส้นทางที่คดเคี้ยวมากก็มีใช้น้อย ยังจำได้

⁷นิรันดร์ดี บุญจันทร์, รวมเรื่องสั้นและบทกวี (กรุงเทพมหานคร : ศรีเอทแม็กกาซีน, 2529), หน้า 72.

⁸อัศศิริ ธรรมโชติ, "อัศศิริ ธรรมโชติ เขียนถึง "นาฏกรรมบนลานกว้างของคมทวน คันธนู" สู่อากาศ ปีที่ 3 ฉบับที่ 123 (17-23 กรกฎาคม 2526), หน้า 53.

⁹พรทิวา เลิศวิชา, "วิจารณ์ภาพยนตร์กลอนของคมทวน คันธนู" โลกหนังสือ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2525), หน้า 29.

ถึงวันที่เคยอ่านงานรวม เรื่องสั้นในสมัยแรก ๆ โดยนามปากกาอื่น ๆ รวมทั้งบทละคร มันทิดอัด และอุกอั้ง ทั้งปะทุอารมณ์"¹⁰

สุกัญญา หาญตระกูล วิจัยรณผลงานของคมทวน ค้นพบว่า

ถ้าสิ่ง เกิดให้ตีก็จะพบว่าภาพพจน์ เปรียบ เทียบของคมทวน เกี่ยวกับ ความอัปลักษณ์ ความชั่วร้าย หรือความมีพลังมักจะเป็นภาพพจน์ที่ เห็นด้วยตาอย่างโจ่งแจ้งและมีความรุนแรงในการเลือกใช้ถ้อยคำ เช่น ไส้ปลิ้น ชีพิน เชระอ แก้อี้ชี เหลืองราด เลอะ คลับฟลอร์โซว์ ใก้ซูดปากตุตสั้น ปากจง เป็น เช่นตุต คือสูตรคุณ จากตุตจรตติน เคล้าคลุกน้ำลาย เสนอๆ อสุจิสีดำพันพิชป้ายปวงประชา ฯลฯ จน ผู้วิจารณ์คิดว่าน่าจะได้มีการศึกษาลักษณะการใช้ภาพพจน์เกี่ยวกับ "ปาก ตุต (ก้น) ชี เลือด ไฟ" ของคมทวนเป็นพิเศษ เพราะจะ ไม่มีร่องรอยบทโหมของคมทวนที่จะไม่ใช้ภาพพจน์ เปรียบ เทียบ เหล่านี้ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง หรือไม่ก็ทั้งหมดพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะ เลือดกับไฟซึ่งส่วนมากก็จะมี เลือดกับไฟโดยตรง แต่ทว่าก็มีคำอื่น ๆ ที่ทำให้นึกถึงเลือดได้ เช่น ของมีคม กิริยา ที่ใช้กับของมีคมหรือทำให้ เลือดตกยางออก¹¹

เจตนา นาควัชระ วิจัยรณผลงานของ คมทวน ค้นพบว่า "คมทวนไม่ลังเลใจที่ชี้ชัด ลงไปว่าศัตรูของประชาชนคือใคร... เขามองเห็นความหลากหลายของปัญหาสังคมได้อย่างชัดเจน เขาอาจจะใช้ทั้ง เนื้อหาและถ้อยคำที่รุนแรงในบางคราว"¹²

¹⁰ ธรรม เกียรติ กัณโธริ, "คมทวน ค้นพบ กับกำสรวลโกสินทร์" สยามใหม่ ปีที่ 2 ฉบับที่ 80 (พค. 2526), หน้า 53

¹¹ สุกัญญา หาญตระกูล, "วิเคราะห์นัก เขียนร่วมสมัยอีกมิติหนึ่งจากร้อยกรอง ของคมทวน ค้นพบ" โลกหนังสือ ปีที่ 3 ฉบับที่ 11 (สิงหาคม 2523), หน้า 43

¹² เจตนา นาควัชระ, "ศัตรูที่สิ้นไหล อีกแง่มุมหนึ่งของวรรณกรรมไทยร่วมสมัย" ถนนหนังสือ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (สิงหาคม 2529), หน้า 85

บุญสะบัด เป็นนักวิจารณ์อีกผู้หนึ่งที่พูดพาดพิงถึงผลงานของคมทวน คันธนู ว่า "แรคำก็คือแรคำ เขามีพลังอันนุ่มละมุนอยู่ในตัว แม้บางครั้งจะพยายามใช้คำรุนแรงเพื่อสร้างความเร่าร้อนให้กับงาน โดยรวมแล้ว เขาสุภาพอ่อนโยนอยู่ดี แรคำไม่ใช่คมทวนที่สามารถใช้สันเท้าของอักษรขยี้หน้าความต่ำทรามในสังคมได้"¹³

จากคำวิจารณ์ข้างต้นนี้ผู้วิจารณ์ต่างลงความเห็นว่า การใช้ภาษาในวรรณกรรมประเภทร้อยกรองของคมทวน คันธนูนั้นมีลักษณะที่รุนแรงและแข็งแกร่งราวจนกระทั่งมีผู้ตั้งสมญาให้เขาว่าเป็น "กวีเหล็ก" ส่วนธรรม เกียรติ กันธริกก็ได้กล่าวถึงงานเขียนประเภทร้อยแก้วของคมทวน คันธนู ว่า "อึดอัดและอู่อองทั้งปะทุอารมณ์" ผู้วิจัยจึงคิดที่จะศึกษางานเขียนประเภทร้อยแก้วอันได้แก่เรื่องสั้น บทละคร นวนิยายของเขาให้ละเอียดต่อไป เพื่อจะวิเคราะห์ดูว่าถ้าหากการใช้ภาษาในวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วของคมทวน คันธนู มีลักษณะที่แสดงความรุนแรงเช่นเดียวกับการใช้ภาษาในบทร้อยกรองนั้น ผู้เขียนได้สื่อสารอะไรบ้างและมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวหรือไม่ประการใด อีกทั้งมีนักวิจารณ์กล่าวว่าการใช้ภาพพจน์ของคมทวน คันธนูก็มีลักษณะที่รุนแรงถึงเลือดตกยางออกนั้น เป็นจริงหรือไม่และถ้าเป็นจริงเช่นนั้น ภาพพจน์ของคมทวน คันธนูมีลักษณะการเปรียบเทียบอย่างไรบ้างที่เป็นลักษณะเด่น ๆ ซึ่งให้ภาพและแสดงความรู้สึกที่รุนแรง

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่มีผู้วิเคราะห์สำนวนภาษาของนักเขียน
2. สืบหาหนังสือที่เป็นผลงานเขียนประเภทร้อยแก้วของคมทวน คันธนู

เพื่อเก็บข้อมูลทางภาษา

3. ศึกษาทฤษฎีที่จะใช้ในการอ้างอิงประกอบการวิจัย
4. อ่านผลงานเขียนของคมทวน คันธนู อย่างละเอียด
5. เก็บข้อมูล

¹³ บุญสะบัด, "ราร่างอย่างแล้งไร้ของแรคำประโดยคำ คนที่ไม่ใช่กรีซีโรท์ปีนี", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 33 ฉบับที่ 19 (26 ตุลาคม-พฤศจิกายน 2529), หน้า 42.

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บบันทึกแล้ว เพื่อหาลักษณะเด่น และแบ่งแยกเป็นหมวดหมู่
7. สัมภาษณ์ คมทวน คันธนู เพื่อเก็บข้อมูลมาอ้างอิงประกอบงานวิจัย
8. สรุปผลการวิจัย
9. เขียนรายงานการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

ศึกษาการใช้ถ้อยคำสำนวนของคมทวน คันธนู ในงานเขียนประเภทร้อยแก้วว่ามีลักษณะเด่นในด้านการให้ภาพและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่รุนแรงอย่างไรบ้าง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เห็นวิธีการใช้ถ้อยคำสำนวนในงานเขียนร้อยแก้วของคมทวน คันธนู
2. เห็นวิธีการใช้ภาพพจน์ต่าง ๆ ในงานเขียนร้อยแก้วของคมทวน คันธนู
3. เป็นแนวทางในการสังเกตวิธีการใช้ภาษาของนักเขียนอื่น ๆ
4. ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อพัฒนาความคิด

ขอบเขตของงานวิจัย

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจาก เรื่องสั้น บทละคร นวนิยาย ของคมทวน คันธนู ที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว
ดังนี้คือ

กบฏ	(พิมพ์ พ.ศ. 2518)
แสงดาวแห่งศรัทธา	(พิมพ์ พ.ศ. 2521)
สำนึกขบถ	(พิมพ์ พ.ศ. 2523)
คนตกงาน	(พิมพ์ พ.ศ. 2528)
นายขนมต้ม	(พิมพ์ พ.ศ. 2529)

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำ เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของภาษาที่มีความหมายสมบูรณ์ใช้สื่อสารได้ คำคำหนึ่งอาจมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของ "คำ" คือ เสียงและความหมาย

คำบางคำมีทั้งความหมายโดยตรง (Denotation) ซึ่งเป็นความหมายที่มีอธิบายไว้ในพจนานุกรม เป็นความหมายแรกๆ ที่เมื่อเอ่ยถึงแล้วเจ้าของภาษา ต่างเข้าใจตรงกันว่าหมายถึงอะไร ส่วน อีกความหมายหนึ่งคือความหมายโดยนัย (Connotation) เป็นความหมายในระดับลึก จะตีความคำคำนั้นว่าอย่างไรต้องดูจากบริบทจึงจะ เข้าใจความหมายหมายได้ถูกต้อง

In literary usage the Denotation of a word is its primary meaning such as the dictionary ordinary specifies. The Connotation of a word is only a potential range of secondary meanings which if any of these connotations are evoked depends on the particular context in which it is used¹⁴

เมื่อผู้วิจัยจะศึกษา Literary Stylistics จะต้องรู้ว่าคำแต่ละคำที่ผู้เขียนใช้นั้น ผู้เขียน เจตนาจะใช้ความหมายโดยตรงหรือโดยนัย เพื่อสื่อสาร ไม่เช่นนั้นแล้วอาจทำให้เข้าใจ ความหมายไขว้เขวกัน ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยให้ความหมายของคำแต่ละคำตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับที่พิมพ์ เมื่อปี พ.ศ. 2525 หรือพจนานุกรมไทยของมานิต มานิตเจริญ เป็นส่วนใหญ่ ถ้าความหมายของคำคำใดที่คมทวน คันธนูใช้ไม่ตรงกับความหมายที่ให้ไว้ใน พจนานุกรมทั้งสอง เล่มนี้หรือกลุ่มคำใดที่คมทวน คันธนูใช้ แต่ไม่มีการให้ความหมายไว้ในพจนานุกรม ทั้งสอง เล่มดังกล่าว ผู้วิจัยจะให้ความหมายโดยอาศัยบริบทของประโยคนั้น ๆ เป็นสำคัญ นอกจากนี้ จะศึกษาความหมายของคำหรือกลุ่มคำที่คมทวน คันธนูใช้แล้ว ผู้วิจัยยังศึกษาอีกว่า "คำ" ที่ คมทวน คันธนูใช้แล้วให้ภาพและแสดงความรู้สึกรุนแรงนั้น เป็นคำประเภทใดบ้าง ซึ่งการแบ่ง ประเภทของคำในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยแบ่งตามคำราชาไวยากรณ์ไทยของรองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา ที่แบ่งประเภทของคำเป็น 6 ประเภท คือ

¹⁴M.H. Abrams, A Glossary of Literary Terms, 3rd. ed. (Bangkok : Printed at Thammasat Press, 1975), p.32.

1. คำเรียกร้อง เป็นคำที่ผู้พูดแสดงอารมณ์หรือเรียกผู้ฟัง มักเปล่งออกมาตามลำพัง ไม่ต้องมีความสัมพันธ์กับคำอื่น
2. คำหลัก เป็นคำสำคัญที่ผู้พูดใช้บอก เนื้อความซึ่งสื่อสารไปยังผู้ฟัง คำหลักมี 2 ประเภท คือ คำนามและคำกริยา
3. คำแทน เป็นคำที่ใช้แทนคำหลัก
4. คำขยาย เป็นคำที่ช่วยขยายคำหลักและคำขยายด้วยกันเอง ให้มีความหมายชัดเจน
5. คำเชื่อม เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหลัก ระหว่างคำหลักกับคำขยาย หรือระหว่างคำแทนกับคำหลัก
6. คำเสริม เป็นคำที่เสริม เข้าไปในประโยคช่วยแสดงท่าทีของผู้พูดและความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง¹⁵

เนื่องจากคำทั้งหกประเภทข้างต้นที่คมทวน คันธนูใช้ใน เรื่องสั้น บทละคร นวนิยายนั้น ไม่ใช่ข้อมูลที่ให้ภาพและแสดงความรู้สึกรุนแรงจน เป็นลักษณะเด่นทุกประเภท ดังนั้นผู้วิจัยจึง เลือก วิจัย เฉพาะคำบางประเภทที่มีลักษณะเด่น ในการให้ภาพและแสดงความรู้สึกรุนแรง และมีข้อมูล ที่มากเพียงพอแก่การวิเคราะห์หัตถ์ ได้แก่ คำกริยา คำขยาย คำเรียก-ร้อง

ส่วนประเภทของคำกริยาที่ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ ผู้วิจัยไม่ได้แบ่งตามตำราไวยากรณ์ไทย ของ ดร.นววรรณ พันธุเมธา ซึ่งแบ่งประเภทของคำกริยาเป็น 5 ประเภท ได้แก่ คำกริยาเปรียบเทียบ คำกริยาแสดงสภาพ คำกริยาแสดงประสบการณ์ คำกริยาแสดงอาการ คำกริยาที่เป็นสาเหตุให้เปลี่ยนแปลง เพราะประเภทของคำกริยาที่คมทวน คันธนูใช้แล้วมีลักษณะเด่นที่ให้ภาพและแสดงความรู้สึกรุนแรงนั้น ไม่ได้มีครบทั้ง 5 ประเภทดังกล่าว อีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าคำกริยาแสดงอาการและคำกริยาที่เป็นสาเหตุให้เปลี่ยนแปลง สามารถจัดอยู่ในหัวข้อเดียวกันได้ เพื่อจะได้ไม่ต้องแยกหัวข้อย่อย ๆ มากเกินไป และคำกริยาแสดง

¹⁵ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527) หน้า 3

ประสบการณ์ก็คือคำกริยาแสดงความรู้สึก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าชื่อคำกริยาแสดงความรู้สึกนั้นจะตรงกับประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์มากกว่า ดังนั้น เพื่อให้สะดวกแก่การแบ่งกลุ่ม เพื่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงแบ่งประเภทของคำกริยา ตามวิทยานิพนธ์ชื่อ "ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทย" ของภาณุ สังขะวราที่แบ่งคำกริยาเป็น 3 ประเภทอันได้แก่

1. คำกริยาแสดงอาการ หมายถึงคำกริยาที่แสดงอาการของคำนาม คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏร่วมกับคำนามที่หมายถึงผู้ทำอาการ
2. คำกริยาแสดงสภาพ หมายถึงคำกริยาที่แสดงสภาพหรือลักษณะของคำนาม ในขณะที่เอ่ยถึงว่ามีสภาพหรือลักษณะอย่างไร
3. คำกริยาแสดงความรู้สึก หมายถึงคำกริยาที่แสดงความรู้สึก แสดงอารมณ์หรือแสดงการรับรู้ประสาทสัมผัส คำกริยาชนิดนี้จะปรากฏกับคำนามที่หมายถึงผู้มีความรู้สึก ผู้มีอารมณ์ ผู้รับรู้ที่แสดงคำกริยานั้น ๆ

คำว่า "ความรุนแรง" ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความหมายดังนี้ คือ

1. แสดงถึงการใช้กำลังรุนแรง
2. แสดงถึงการทำร้ายร่างกาย
3. แสดงถึงการทำลายสิ่งของ
4. แสดงถึงการเคลื่อนไหวหรือเคลื่อนที่ที่รวดเร็ว
5. แสดงถึงจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ
6. แสดงขีดขั้นสูงสุด

¹⁶ภาณุ สังขะวรา, "ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ระหว่างคำนามกับคำกริยาในประโยคภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 39, 62, 68

- 7. เปรียบเทียบที่เกินความเป็นจริง
- 8. คำที่ไม่สุภาพ เช่น คำประณาม คำตำหนิ คำบริภาษ คำสบถ

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย